

OECD Economic Outlook: December No. 76 - Volume 2004 Issue 2

Summary in Turkish

OECD Ekonomi Tahmin Raporu: Aralık No. 76 - Cilt 2004 Sayı 2

Türkçe Özet

PETROL SARSINTISINA RAĞMEN EKONOMİ YENİDEN İVME KAZANIYOR

Jean-Philippe Cotis (Baş Ekonomist)

2001 yılındaki yavaşlamadan bu yana durup kalkmalar şeklinde yol alan dünya ekonomisinde artık kamuoyu kadar ekonomistler de süreğen jeopolitik risklerden ya da petrol fiyatlarındaki ve mali piyasalardaki sert virajlardan etkilenmeyen, sorunsuz ve sürekli bir iyileşmenin özlemi içindeler.

Geçtiğimiz birkaç üçer aylık dönem içerisinde ekonomi alanındaki kısmetler, ABD'nin öne atıldığı, daha önce oldukça hızlı yol alan Doğu Asya'nın yavaşladığı, Avrupa Anakarasının ise ağır aksak bir performans gösterdiği çok çelişkili bir tablo oluşturmakla birlikte, OECD çapında hane halklarının güven eksikliği duyduğu görülüyordu. Bu son derece yaygın belirsizlik duygusunun bir bakıma bulaşıcı olduğu görülüyordu. Çünkü dünya ticaretinde rekor büyüme yaşanan bir yılın ardından, iş dünyasındaki güven ABD ve Avrupa'da tekrar tarihsel ortalama seviyesinin hemen biraz üzerindeki bir noktaya düşerek, önümüzdeki aylarda GSMH'nin genel yönelimin üzerinde büyümeye devam edeceği yolundaki umutları suya düşürdü.

İki ay önce dahi yapılabilecek ihtiyatlı ölçüde iyimser değerlendirmelerle karşılaştırıldığında, bu yön değişikliği düş kırıklığına neden oldu. Buna büyük ölçüde OECD ülkelerinde güvenin yanı sıra reel gelirleri de aşağı çeken petrol fiyatlarındaki ani artış yol açtı. Yine de son petrol sarsıntısına rağmen dünya ekonomisinin çok uzak olmayan gelecekte yeniden ivme kazanacağına inanmak için geçerli nedenler var. Güçlü bilançolar ve yüksek kârların desteği ile özel sektör yatırımlarının Kuzey Amerika'da artmaya devam etmesi ve Avrupa'da ciddi bir şekilde başlaması beklenirken, yeni iş olanakları yaratılmasının gitgide güç kazandığı ve mali koşulların çok elverişli olmaya devam ettiği bir çerçeve içerisinde petrol fiyatlarının son olarak daha az külfetli seviyelere gerilemesi tüketici harcamaları için yararlı olacak. Tüm bunların ışığında,

OECD ekonomilerinin 2005 ve 2006 yıllarında yeniden genel gidişatın üzerinde bir büyüme göstermelerini beklemek için hâlâ bazı olumlu gerekçeler var.

Coğrafi açıdan bakıldığında, yılın ilk yarısında arzulan bir yavaşlamanın ardından yılın üçüncü çeyreğinde faaliyetin hız kazandığı Çin’de ve yeniden girişilen bir ihracat hamlesi temelinde, geçtiğimiz birkaç ay içerisindeki duraklamaya rağmen, göz kamaştırıcı şekilde tekrar sahneye çıkarak yatırım, istihdam ve nihayet tüketim alanlarındaki düzelmeye ile genişleten Japonya örneğinde olduğu gibi, Asya ekonomilerinin dinamizminin devam etmesi bu iyileşmenin ivmesi bakımından yararlı olacak. Kuzey Amerika’daki olumlu gelişmeler de bu iyileşmenin gücünü arttıracak. Ancak bu konuda Avrupa Ankarasının sonul iç talepte belirgin bir yükseliş aracılığıyla güçlü bir destekleyici rol oynayıp oynamayacağı hâlâ pek belli değil.

Sonul iç talebin belirgin bir yükseliş gösterip göstermeyeceği konusunda, bu *Tahmin Raporu*’nda Avrupa’ya ilişkin olarak ihtiyatlı ama olumlu bir iddiada bulunuluyor. 2005-2006 döneminde avro bölgesinde sonul iç talepte önemli bir artış olurken, aynı dönemde dünya ticareti ve OECD üretiminin hızlanmayacağı ileri sürülüyor. Avrupa Ankarası, özellikle de Almanya, böylece daha yüksek bir görece büyüme yolu gerçekleştirmek için yeterince bağımsız bir ivme bulmak zorunda olacak. Bu senaryonun gerçekleşebilmesi için, petrol fiyatlarında ve döviz kurlarında bir nebze istikrar olması gerekiyor. Ancak böyle bir durum, geleneksel olarak gücünü toparlamada zayıf kalan avro bölgesinin OECD’nin hızlı büyüme gösteren ekonomilerini yakalamaya başlamasına olanak sağlayabilecektir.

Bu bakımdan, dış dengesizliklerin kötüye gittiği koşullarda avro para biriminin güçlü bir şekilde değerlendirilmesi, ya da petrol fiyatlarında artışlar olagelmesi, büyümenin hâlâ ihracata gereğinden fazla bağımlı olduğu ve yüksek petrol fiyatlarının yüksek çıktı artışı ve enerji talebinde karşılığını bulmadığı Avrupa Ankarasını ters orantılı şekilde olumsuz etkileyebilir.

Ancak, yüksek petrol fiyatlarıyla başa çıkılmasında OECD’nin geri kalan bölümüyle karşılaştırıldığında Avrupa o kadar dezavantajlı olmayabilir. Ek bir petrol şoku vurduğu takdirde, avro bölgesi üyeleri dahil olmak üzere, OECD ülkeleri geçmişte olduğu kadar zayıf olmayacaklar. Öncelikle, petrole bağımlılık, GSMH içindeki oranı itibarıyla, 1970’lerden bu yana yarı yarıya azalmış olup artık gerek hane halkları gerekse işletmeler yönünden geçmişte olduğundan çok daha düşük bir gelir yükü oluşturuyor. Ayrıca, daha da önemlisi, enflasyon beklentileri artık düşük ve daha sağlam bir kazığa bağlanmış olduğundan, şimdiye dek yükselen petrol fiyatları sadece ana kalemlerde enflasyonu etkileyip nominal ücretler ve çekirdek enflasyon pek yerinden kımıldamadı. Dolayısıyla, OECD ülkelerinin yine 1970’lerde olduğu gibi ücretlerin ve fiyatların fırlayıp kontrolden çıktığı ve merkez bankalarının ciddi boyutlarda bir “kemerleri sıkma durumu”na geçmek zorunda kaldığı bir kâabus yaşaması, çok büyük bir sürpriz olur.

Yine de, petrol fiyatlarındaki değişikliklerin etkisine gelince, iktisadi kuruluşların algılamaları ile iktisatçıların görüşlerinin pek uyuşmadığı görülüyor. Ekonometri modellerinden çıkarılan tahminler, üretim ve enflasyon üzerinde mütevazı bir etkiye işaret ederken, petrol fiyatlarındaki dalgalanmalar kamuoyundaki tartışmalarda merkezi bir yer işgal ediyor ve ekonomik güven üzerinde önemli bir etkide bulunuyor.

Bu çerçevede, *Tahmin Raporu*'nun özel bir bölümünün petrol ekonomisine ayrılması gayet doğaldır. Petrolün neden önemli olduğunu daha iyi anlamak için, kısa vadenin ötesine geçmek gerekir. İnsanların daha “ileriye dönük” oldukları bir dünyada, gelecekte petrol ile ilgili ne gibi gelişmeler olacağı konusundaki belirsizlik, mevcut ekonomik durum üzerinde, sözgelimi piyasa fiyatlarında aydan aya yaşanan değişikliklerden daha fazla etki gösterebilir.

Burada OECD'nin uzmanlık bilgileri son petrol fiyatlarının kesinlikle uzun vadeli denge seviyelerinin çok üzerine çıktığını, hatta OPEC kartelinin güçlü bir pazar gücüne sahip olmasına olanak sağladığını gösteriyor. Arz yönünden ise, özellikle OPEC üreticileri arasında artan petrol talebinin karşılanması için hâlâ önemli kaynaklar mevcut olup halihazır tesislerin verimliliği de önemli oranda arttırılabilir. Dahası, halihazır fiyatlar ile alternatif enerji kaynakları da pekâlâ kârlı olabilir.

Ancak, bu durum petrol fiyatlarının hızla üç-dört yıl önceki düşük seviyelere düşeceği anlamına gelmiyor. Birincisi, jeopolitik belirsizliğin güçlü olduğu bir çerçeve içerisinde düşüş hızlı olmayabileceği gibi, fiyat oynaklığının yüksek olması da yeni petrol tesislerine yatırım yapılmasına engel oluşturmaktadır. İkincisi, mevcut durumdan ileriye doğru baktığımızda, petrol fiyatlarının bir parça gerilemekle birlikte, 1990'larda olduğundan daha yukarıda kalacağını söyleyebiliriz.

Petrolün kalıcı bir şekilde daha pahalı olduğu dünyamızda, gelişmekte olan dinamik ekonomilerden doğan talep gelecekteki fiyatların şekillenmesinde güçlü bir rol oynayacak. Gelişmekte olan ekonomilerin önemi, sadece bunların dünya büyüme oranına artan katkılarından değil, aynı zamanda ve daha da önemlisi, faaliyetlerindeki artış dikkate alındığında, bunların petrol talebinin OECD ortalamasından çok daha fazla olmasından kaynaklanıyor. Gerçekte, gelecekteki petrol fiyatları büyük ölçüde ABD'nin yanı sıra gelişmekte olan ekonomilerde enerji tasarrufu alanında daha fazla ilerleme sağlanmasına bağlı olacak.

OECD toplumlarının uzun erimli sürdürülebilirliği açısından, yenilenebilir olmayan doğal kaynakların ihtiyatlı bir şekilde idare edilmesi, elbette önem taşıyan tek husus değil. Kamu finansmanlarına çekidüzen verilmesi de gelecek kuşakların refahı için yaşamsal öneme sahip. Önceki yazılar doğrultusunda, mevcut bütçe planlarından hareketle, en büyük OECD ülkelerinin çoğunda yapısal açıkların aşağı çekilmesinde herhangi önemli bir ilerleme görülmeyeceğini yinelemek uygun düşüyor. Emeklilik ve sağlık hizmetleri alanlarındaki reformların acı tartışmalara yol açtığı, dolayısıyla zor ilerleme sağlandığı bir çerçevede bu durum üzücü.

Elbette ihtiyatlı özel kuruluşların kamunun savurganlığına tepki göstererek kendi tasarruf çabalarına hız vermesi ümit edilebilir ve kesinlikle bu doğrultuda işaretler de var. Gerçekte bu *Ekonomi Tahmin Raporu*'nda mali politikaların uzun vadeli etkisine ayrılan özel bölümde verilen mesaj da bu yönde. Ama, genel kural olarak, özel sektördeki tasarruf, kamu sektöründeki savurganlığı tam olarak dengelememektedir ve bu ihtiyati tepki ulusal ve tarihsel koşullara bağlı olabilir. Örneğin, ABD'de böyle bir tasarruf, fark edilemeyecek ölçüde azdır.

Sonuç olarak, mali politikanın rolü, yaşanan nüfustan kaynaklanan mali baskılara bir yenisini eklemekten ziyade, bu baskıları azaltmak, böylece süregelmekte olan iyileşmeden yararlanarak sonunda tedrici ama kapsamlı bir tasarruf sağlamaktır.

© OECD 2004

Bu özet metin, resmi bir OECD çevirisi değildir.

Bu özet metin, OECD telif hakkı ve yayının aslının ismi belirtilmek koşuluyla çoğaltılabilir.

Değişik dillerdeki özet metinler, aslı İngilizce ve Fransızca dillerinde yayınlanan OECD yayınlarının kısaltılmış çevirileridir.

Bu yayınlar OECD İnternet Kitabevinden ücretsiz olarak temin edilebilir
www.oecd.org/bookshop/

Daha fazla bilgi için, OECD Halkla İlişkiler ve İletişim Müdürlüğü,
Haklar ve Çeviri Birimi'ne başvurunuz.

rights@oecd.org

Faks: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation Unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
Fransa

İnternet web sitemiz: www.oecd.org/rights/

